

Preek 29 maart 2009 — Vijfde zondag in de Veertigdagentijd

ds. R. Koopmans, [e-mail](#), [Jozefkerk Assen](#)

[Jeremia 31:31-34](#)

[Johannes 12: 20-33](#)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Jeremia was liever geen profeet geweest. Profeet zijn, hij lijdt er onder. Hij is een lijdende knecht van de Heer.

Dat komt door wat hij de mensen vertellen moet. Rampspoed! Oordeel van God over het volk waarmee Hij op weg is gegaan. Het is mislukt. Het verbond, de afspraken die God maakte met zijn volk, hebben ze met voeten getreden. En dus komt Gods belofte er ook niet meer van: wonen in het land, en een groot nageslacht. Het volk is gedeporteerd naar Babel. Jeruzalem ligt er troosteloos bij, er is niets meer over. Het is een en al ellende.

Toch mag Jeremia ook iets moois doorgeven. We lezen het vanmorgen. Een nieuw verbond! Want de Heer zou de Heer niet zijn als Hij niet toch trouw bleef. Trouw aan zijn mensen.

“De dag zal komen, spreekt de Heer, dat Ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit.”

Een nieuw verbond. Dat wil zeggen: het oude verbond wordt niet opgelapt. Die band is te lek om te worden geplakt. Hij moet worden vervangen.

Cosmetische maatregelen zijn niet genoeg. Toen niet en nu niet.

Het is crisis en de regering probeert van alles. Maar er is veel twijfel over de maatregelen. Gaan ze helpen, gaat het werken? Of is het lapwerk? Moet er niet veel fundamenteler wat veranderen?

Voor God geen lapwerk dus. De Heer doet iets nieuws, iets ongehoords.

“Dit is het verbond dat de Heer in de toekomst met zijn volk zal sluiten:

Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen. Hem in hun hart schrijven. Dan zal Ik hun God zijn en zij mijn volk.”

Geen wet meer geschreven op tafels van steen, opgeborgen in de verbondskist. Ook geen duizenden wetboeken en talloze verdragen. Maar in het hart. Je hart, waar jij je besluiten neemt, waar jouw gevoel zit, en je wil, en je zorg en je hoop. Waar jij jij bent. Daar van binnen moet het zitten. Een mentaliteitsverandering, zeg maar.

Twee dingen daarbij: deze verandering komt niet van ons zelf. God zegt: Ik zal schrijven. Ik zal leggen. Het is de Heer die het moet doen.

En het tweede: het gaat niet om de regels op zich, de wet geschreven in ons hart. Nee, het gaat om iets anders, iets veel persoonlijker. Het gaat er om, om de Heer te kennen. Om God zelf te kennen zoals Hij is.

Vergelijk het met een relatie tussen mensen, een huwelijk.

Daar gaat het ook om elkaar kennen, elkaar vertrouwen, elkaar liefhebben.

Loopt het in een huwelijk niet goed, dan kun je dat natuurlijk proberen op te lossen door afspraken te maken. Gedragsregels op te schrijven. Ik moet niet altijd met oplossingen aankomen, maar eens luisteren naar mijn vrouw. Ik moet hem niet om

het hoofd zeuren als hij net uit zijn werk komt. Prachtig allemaal. Maar het gaat alleen werken, als je je opnieuw aan elkaar toevertrouwen wilt. Als je elkaar opnieuw wilt leren kennen, vertrouwen en liefhebben.

Zo doet God het ook. Hij schrijft zijn wet in ons hart.

Zo hoeven we elkaar niet meer te onderwijzen, op te roepen: “leer toch de Heer kennen”. Want iedereen kent Hem dan!

Jeremia zal dat als muziek in de oren geklonken hebben. Niet meer vermanen! Niet meer met het vingertje omhoog hoeven wijzen. Het is niet meer nodig! Iedereen, van groot tot klein, zal de Heer kennen.

Het was in die tijd, en het is nog steeds: volkomen nieuw! Dat een God zó is, dat God zó dichtbij mensen komt.

Zijn we daar blij mee, of komt het ons iets té dichtbij? We houden niet van een vermanend vingertje. Toch horen heel wat mensen liever hoe ze moeten leven, wat goed is en wat niet goed. Dát kun je nog naast je neerleggen eventueel. Dan over God die iets persoonlijks met ons wil, die in ons hart komt wonen en wil dat wij Hem persoonlijk leren kennen. Als God zegt: “Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan”. Dan kent Hij dus mijn zonden. Dan gaat Hij dus radicaal aan de schoonmaak! Geen lapwerk immers! En wil ik dat wel? Dat is een vraag om mee te nemen.

Hoe dan ook: dit nieuwe verbond is vervuld in Jezus. Hij maakt ons het radicale van de vernieuwing echt duidelijk.

Het loopt tegen Pasen in Jeruzalem. Een paar Grieken zijn ook naar het feest gekomen, om God te aanbidden. Deze oprechte Godzoekers hebben over Jezus gehoord, en willen hem graag ontmoeten. Benieuwd naar zijn wijsheid. Verlangend naar nieuwe inspiratie, willen ze met Jezus filosoferen over de godsdienst.

Via Filippus en Andreas, komt de vraag bij Jezus. Ze willen U spreken!

Maar uit Jezus reactie blijkt: de tijd van vrijblijvend ontmoeten is voorbij. Dat is lapwerk. Het is de tijd voor keuzes, voor het inslaan van een weg.

“De tijd is gekomen dat de Mensenzoon tot Majesteit wordt verheven”. De Mensenzoon, Jezus, gaat delen in Gods heerlijkheid. Nú leren we God kennen. Maar dat is schrikken. Delen in Gods heerlijkheid betekent dat Jezus moet sterven. Hij maakt dat duidelijk met een beeld, een korte gelijkenis:

“Als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft blijft het één graankorrel. Maar wanneer hij sterft, draagt Hij veel vrucht”.

Als Jezus op zichzelf blijft. Dan blijft Hij één persoon. Interessant misschien voor Godzoekers. Om mee in debat te gaan, en verder van het lijf te houden. “Hm, mooie gedachte...! ‘k Zal er eens over nadenken”... En ze dronken een glas en deden een plas en lieten de zaak zoals hij was. De mens zoals hij is blijft dan volledig overeind.

Maar dat alleen maar een lapmiddel. Het moet radicaler. Dieper. Jezus moet dieper. De aarde in. De dood in. Als een graankorrel. Dat geldt voor Jezus, en voor ons.

“Wie zijn leven liefheeft verliest het, wie in deze wereld zijn leven haat behoudt het voor het eeuwige leven”.

Dat is niet niks. We praten er in de kerk soms zo makkelijk over, als was het gesneden koek.

Maar als Jezus spreekt over zijn dood, dan raakt het Hem, tot in het diepst van zijn ziel. Hij is doodsbang. Hij is ook mens, en een mens hangt aan het leven. We klampen ons aan ons leven vast. Dingen loslaten, akkoord. Maar ons zelf loslaten, jouw leven. Dat is het uiterste. Het is een worsteling, ook voor Jezus.

Als prediker van goede boodschap, als wonderdoener, had Hij een grote schare van volgelingen. Maar nu komt het Hem en de mensen dicht op het lijf. Het gaat om Hem Zelf. Het gaat niet om Hem heen, en Hij kan er niet omheen. Je hoort de worsteling in zijn woorden:

“Maar ja, wat moet Ik zeggen? Vader, laat dit ogenblik aan Mij voorbijgaan?” Dat kan natuurlijk. Maar dan loopt Hij zijn roeping mis. “Daarvoor ben ik immers juist gekomen”. Om zijn leven af te leggen.... Hij wordt de lijdende knecht van de Heer.

Jezus wil één garantie. Zeker weten dat God de Vader in dat hele gebeuren zijn naam groot maakt. Het moet zijn tot eer van God.

Als met een donderslag klinkt Gods stem. “Ik heb mijn grootheid getoond en ik zal mijn grootheid weer tonen”. God toont zijn eer. Niet alleen in wonderen, maar ook in kruis en opstanding.

“Die stem heeft voor u gesproken”, zegt Jezus. Hier leren wij de Heer kennen. Maar het is alsof we het in Keulen horen donderen. Het zet heel ons denken op z'n kop.

De kruisdood van Jezus lijkt een nederlaag, een mislukking: jammer voor die man, zo'n einde. Hij bedoelde het zo goed. We hadden nog zoveel van Hem willen leren, nog zo vaak met Hem willen praten. Over de godsdienst en zo.

Maar het is geen mislukking. Geen nederlaag. Juist aan het Kruis openbaart zich Gods grootheid.

Waar zit die grootheid dan in?

Nu, de dood van Jezus is crisis, oordeel. God het oordeel over de wereld. Oordeel over de heerser van de wereld, Satan. Die wordt uitgebannen, een beslissende slag toegebracht. De boze lijdt een nederlaag in eigen huis, en heeft geen macht meer over onze ziel.

En daar was alles om begonnen. Daartoe is Jezus in de wereld gekomen. Om ons mensen te bevrijden uit de macht van het kwaad.

De omslag van denken om dit te kunnen zien, noemen wij: geloof.

Geloven is: in Jezus, aan het kruis voor ons gestorven, God leren zien, leren kennen. Aanvaarden dat de Verlosser ons niet met mooie woorden of grootste overwinningen komt bevrijden, maar met een smadelijke dood aan het kruis de schande op zich neemt.

Geloven is: aanvaarden dat God niet met wetten van buitenaf ons leven in de touwen wil houden, maar door een nieuw verbond ons vernieuwt van binnenuit. Ons leven wordt niet opgepoetst en opgelapt, nog een beetje toonbaar gemaakt voor het oordeel van God en mensen. Maar ons leven wordt ons afgenomen, met Jezus meegekruisigd op Golgotha. En wij ontvangen het nieuw terug met Pasen, uit Gods hand, uit genade, schoongewassen, verzoend.

Jezus zegt: “waar Ik ben zal ook mijn dienaar zijn”. Ik vertaal dat zo: ben jij bereid je leven te verliezen door het uit handen te geven in zijn handen. Dat is het enige wat van ons wordt gevraagd.

Het is radicaal. Het lijkt een zwaar offer. Zoals Jeremia bracht. Zoals Jezus moest. Als een graankorrel die in de aarde valt en sterft.

Maar als we het aandurven, dan schrijft God zijn naam in onze harten. Wij leren Hem kennen, zoals Hij is. Dan weten we dat Hij ons de zonden vergeeft, en niet meer denkt aan wat we hebben misdaan. Dan zijn we veilig, buiten het bereik van de Satan. De Heer zal iedereen naar zich toehalen. We mogen schuilen onder zijn vleugels. We ontvangen een nieuwe geborgenheid.

Als je je leven uit handen geeft, dan ben je het niet kwijt. Je ontvangt het vernieuwd terug. En dan begint het pas. Radicaal anders. Het eeuwige leven begint nu.

Als je weet dat je leven veilig is in Gods handen, heb je niets te verliezen. Dan kun je de Heer onbevangen en ontspannen dienen, als vanzelf, in alle omstandigheden.

De crisis, elke crisis is dan juist een heel goede kans om te tonen dat we nieuwe mensen zijn. Veranderde mensen, die niet in paniek raken. Die zich niet op laten jagen. Die niet opstandig worden, omdat ons iets zou worden afgenomen. Want we kunnen vertrouwen, kunnen liefhebben, we durven ons toevertrouwen, we zijn immers geborgen.

Dan zijn we ook bereid mee te dragen en mee te lijden met allen die lijden. Dát is nodig in deze tijd. Zúlk leven is geen lapwerk. Maar het draagt goede vrucht.

Amen.